

Trajnostno hribovsko kmetijstvo

Pogoj za živ življenjski prostor

Izhodišče

Povsem nedvomno je, kako pomemben je prispevek večfunkcionalnega hribovskega kmetijstva k ohranjanju alpskih regij. Proizvodnja visoko kakovostnih surovin in hrane, varovanje pred naravnimi nesrečami, ohranjanje in nadaljnji razvoj kulturnih krajin, tipičnih za konkretno lokacijo in varovanje biotske raznovrstnosti bistveno vplivajo na lokalno družbo in kulturo ter na strukturo gospodarstva v alpskem prostoru. Da bi lahko hribovskemu kmetijstvu zagotovili prihodnost in njegovo ekonomsko sposobnost, je poleg njegove izrazite podjetniške samoiniciativnosti in strategije potreben ciljno usmerjen program za razvoj podeželja in diferenciran sistem subvencioniranja. Ob tem je treba vedno upoštevati posebne izzive, spremembe in prednosti hribovskih območij.

Finančna pomoč ostaja primarno v pristojnosti posameznih držav članic in regij. Poleg tega si je potrebno dodatno zavzemati za dolgoročne inovativne in po potrebi močnejše tržno usmerjene proizvode in storitve, da bi tako delovali proti trendu opuščanja kmetij in odseljavanju prebivalstva z alpskih območij. Hribovskega kmetijstva pa ne smemo razumeti izolirano, temveč je treba v večji meri upoštevati njegovo sodelovanje z drugimi panogami, kot so varstvo narave, turizem, gozdarstvo in energija. V tej zvezi so zlasti pomembne inovacije. S tem ne mislimo le na tehnične izboljšave, temveč posebej na izbor ustreznih organizacijskih, marketinških in komunikacijskih oblik. Poleg proizvodnje prehrane je danes vedno večjega pomena ohranjanje privlačnega življenjskega prostora.

V tem smislu so spodaj navedeni elementi zgolj začasni rezultat razprave Platforme za hribovsko kmetijstvo ob upoštevanju obstoječih virov, kot denimo Protokola o hribovskem kmetijstvu v okviru Alpske konvencije, Deklaracije o hribovskem kmetijstvu, ki jo je sprejela Platforma in jo je na svoji seji 11. oktobra 2011 potrdil Stalni odbor Alpske konvencije, Izjave iz Oberammergauja z dne 11. aprila 2011, zahtev Zveze za kmetijstvo in varstvo narave v Alpah iz aprila 2012 ali ustrezni dokumenti v zvezi z oblikovanjem Skupne kmetijske politike (SKP).

Ohranjanje in krepitev gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja na gorskih območjih

Ekologija

1. Zagotavljanje ekosistemskih storitev na gorskih območjih, zlasti oskrba z vodnimi viri, varstvo pred naravnimi nesrečami, zagotavljanje rodovitnosti tal, ohranjanje in vzdrževanje pestre, regionalno značilne kulturne krajine in biotske raznovrstnosti
2. Ohranjanje funkcionalne strukture kmetijskih gospodarstev z upoštevanjem hribovskega kmetijstva, ki varuje vire in je prilagojeno na podnebne spremembe

Ekonomija

1. Ohranjanje proizvodnega potenciala, potrebnega za oskrbo prebivalstva
2. Priznavanje in zagotavljanje njegovega nepogrešljivega prispevka k okolju in živalim prijazni proizvodnji varne in pestre hrane

3. Zagotavljanje ponudbe gorsko tipičnih storitev
4. Razvoj novih proizvodov in storitev z vidika diverzifikacije za doseganje višje dodane vrednosti in zaposlovanja

Socialna dimenzija

1. Prispevek k ohranjanju decentraliziranih struktur za podeželski prostor, ki bo vitalen in perspektiven za lokalno prebivalstvo, z namenom preprečevanja odseljevanja
2. Krepitev ozaveščenosti in razumevanja za vlogo hribovskega kmetijstva v smislu pristnega učnega prostora za družbo

Uveljavitev gorskega območja kot vzorčne regije trajnostnega razvoja, vključno s prenosom tehnologije in znanja, ki sta za to potrebna

Ekologija

1. Ohranjanje kulturne krajine in biotske raznovrstnosti s trajnostno in učinkovito rabo virov kot proizvodne osnove hribovskega kmetijstva, kot življenjskega prostora za prebivalstvo in kot osnove za sonaravni turizem na gorskih območjih
2. Povečanje prispevka hribovskega kmetijstva h gospodarjenju, ki varuje vire in je primerno kraju
3. Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja, ki znižuje učinke toplogrednih plinov in istočasno prispeva k prilagoditvi na podnebne spremembe

Ekonomija

1. Širitev proizvodnje in trženja visoko kakovostnih in ustrezno označenih proizvodov regionalnega izvora po pravičnih cenah proizvajalcev
2. Krepitev vloge hribovskega kmetijstva kot nepogrešljivega kooperacijskega partnerja, denimo za obrt, trgovino in občine, ob upoštevanju posebnih struktur in njihovega povezovanja
3. Razvoj in uveljavljanje vsealpske blagovne znamke s kontroliranim poreklom in z jamstvom kakovosti, da bi se proizvodi hribovskega kmetijstva nedvoumno razlikovali od proizvodov drugih območij in bi dosegli večjo dodano vrednost

Socialna dimenzija

1. Priznavanje pravice do prehranske suverenosti in trajnostnega lastnega razvoja alpskega prostora
2. Prispevek k blažitvi vplivov demografskih sprememb oz. odseljevanja na gorskem območju
3. Osveščanje kmetov glede njihovega aktivnega prispevka k trajnostnemu razvoju in njihovih možnosti za dobavo družbenih storitev

Ohranitev kmetijskih gospodarstev z ustvarjanjem pogojev, ki so ugodni za njihovo funkcionalnost in gospodarnost

Ekologija

1. Vzpostavitev in ohranjanje ciljno usmerjenih sistemov za spodbujanje izvajanja trajnostne proizvodnje ob upoštevanju podnebnih sprememb
2. Krepitev sodelovanja in intenziviranje partnerstev z drugimi panogami, kot so varstvo narave, okoljsko in vodno gospodarstvo, turizem, gastronomija, obrtno podjetništvo področje in obrt
3. Zagotavljanje neprisotnosti GSO na gorskem območju, vključno z odpovedjo biopatentom in kloniranju živali

Ekonomija

1. Upoštevanje posebnosti gospodarskega sistema „hribovsko kmetijstvo“, denimo s koncepti blagovnih znamk, ki bi spodbudili prodajo in promet proizvodov hribovskega kmetijstva ali glede strokovnih standardov in obveznosti obveščanja
2. Strukturiranje in krepitev vloge hribovskega kmetijstva v regionalnih verigah ustvarjanja dodane vrednosti

Socialna dimenzija

1. Krepitev sprejemljivosti ukrepov in programov s posredovanjem družbenih storitev hribovskega kmetijstva
2. Vključevanje in zagotavljanje širšega sodelovanja v procesih udeležbe in odločanja
3. Krepitev izobraževanja in usposabljanja, svetovanja, raziskovanja in razvoja, prilagojenih tehnologij, vključno s potrebnim prenosom znanja v prakso, zlasti v okviru regionalnih in čezmejnih projektov in mrež
4. Omogočanje, zagotavljanje in nadaljnji razvoj primernih infrastruktur in osnovnih storitev, denimo na področju šolstva, v javnem prometu in na področju sodobnih informacijskih tehnologij
5. Omogočanje raznolikega izobraževanja mladih
6. Zagotavljanje prevzema kmetij, vključno s posebno podporo za ustanovitev podjetja

Součinkovanje s kmetijsko politiko

V okviru kmetijske politike in spričo težjih naravnih razmer ohranitev gospodarjenja na gorskih območjih pod trenutnimi okvirnimi pogoji brez posebnih subvencij ni mogoča.

Zato je treba

izkoristiti možnosti in manevrski prostor kmetijske politike za krepitev hribovskega kmetijstva, kot denimo

- a) z oblikovanjem neposrednih plačil, ki bodo upoštevala potrebe hribovskega kmetijstva,
- b) s posebnimi plačili za območja v težjih naravnih razmerah
- c) z močnejšo proračunsko prerazporeditvijo plačil hribovskega kmetijstva za razvoj podeželja in okolje, skupaj s koncentracijo sredstev
- d) s spodbudami za male in mlade kmete

Zaključki

Hribovsko kmetijstvo je v veliki meri vključeno v regionalne strukture in tesno povezano z drugimi gospodarskimi področji. Ohranitev gospodarjenja v alpskih gorskih območjih je pomemben družbeni cilj. S tem se kroji tudi kakovost življenja prebivalcev, ki niso kmetje, ter privlačnost teh območij za turiste. Kot kažejo tudi aktivnosti za Makroregionalno strategijo EU za Alpe (EUSALP), ima gorsko območje s svojim hribovskim kmetijstvom evropsko dimenzijo in je zato kot življenjski in gospodarski prostor, kot prostor za preživljanje prostega časa, kulturni prostor in prostor biotske raznovrstnosti v interesu celotne Evrope.

Da bo lahko hribovsko kmetijstvo v prihodnje izpolnilo svoje raznovrstne funkcije in se bo uresničila tudi načrtana vizija, so potrebni naštetih okvirni pogoji in ustrezni ukrepi kmetijskih politik EU (SKP) in alpskih držav. Podlaga za to je redno ocenjevanje izvajanje kmetijskih politik alpskih držav. Prihodnost hribovskega kmetijstva je v veliki meri odvisna od sodelovanja vseh družbenih sil, ki se zavzemajo za trajnostni razvoj gorskega območja. Posebno vlogo pri tem igrajo deležniki sami, torej hribovski kmeti v alpskem prostoru.

Drugi dokumenti:

Dokumenti v povezavi s pripravo Makroregionalne strategije EU za Alpe (EUSALP)

Protokol Hribovsko kmetijstvo:

http://www.alpconv.org/de/convention/framework/Documents/protokoll_d_berglandwirtschaft.pdf

http://www.alpconv.org/it/convention/protocols/Documents/agricoltura_it.pdf

http://www.alpconv.org/fr/convention/protocols/Documents/agriculture_fr.pdf

<http://www.alpconv.org/sl/convention/protocols/Documents/20111215%20ProtokolBerglandwirtschaftHribovskokmetijstvo.pdf>

Izjava iz Oberammergaua:

<http://www.bmelv.de/SharedDocs/Downloads/Landwirtschaft/LaendlicheRaeume/Erklaerung-von-Oberammergau-2011.html>

Deklaracija o hribovskem kmetijstvu:

http://www.alpconv.org/de/convention/protocols/Documents/Declaration_Mountain%20farming_fin_de.pdf

Skupna kmetijska politika EU po 2013:

http://ec.europa.eu/agriculture/index_de.htm

http://ec.europa.eu/agriculture/index_it.htm

http://ec.europa.eu/agriculture/index_fr.htm

http://ec.europa.eu/agriculture/index_sl.htm

Švicarska kmetijska politika 2014-2017:

<http://www.blw.admin.ch/themen/00005/00044/01178/index.html?lang=de>

<http://www.blw.admin.ch/themen/00005/00044/01178/index.html?lang=fr>

<http://www.blw.admin.ch/themen/00005/00044/01178/index.html?lang=it>

„Ohraniti alpsko raznolikost – Zahteve Zveze za kmetijstvo in varstvo narave v Alpah za oživitev hribovskega kmetijstva - Predlogi sprememb osnutka zakona, ki ga je predlagala Evropska komisija 12. 10. 2011, na področju skupne kmetijske politike (SKP) v obdobju 2014-2020“

http://www.euronatur.org/fileadmin/docs/umweltpolitik/Alpen-GAP/GAP_Deutsch_web_Juli_2012_ks.pdf (popolno besedilo)

http://www.euronatur.org/fileadmin/docs/umweltpolitik/Alpen-GAP/GAP_Englisch_web_Juli_2012_ks.pdf (popolno besedilo)

http://www.euronatur.org/fileadmin/docs/umweltpolitik/Alpen-GAP/GAP_Italienisch_web_Juli_2012_ks.pdf (skrajšano besedilo)

http://www.euronatur.org/fileadmin/docs/umweltpolitik/Alpen-GAP/GAP_Franzoesisch_web_Juli_2012_ks.pdf (skrajšano besedilo)

http://www.euronatur.org/fileadmin/docs/umweltpolitik/Alpen-GAP/GAP_Slowenisch_web_Juli_2012_ks.pdf (skrajšano besedilo)